

Fagdimensjonering og fagstrategi ved Det humanistiske fakultet – høyringsfråsegn frå Institutt for framandspråk

- utkast til institutttrådsmøtet 5. mai 2010 -

Rapporten om *Fagdimensjonering og fagstrategi ved Det humanistiske fakultet* gir eit godt utgangspunkt for ein diskusjon om faglege prioriteringar ved fakultetet. Arbeidsgruppa bak rapporten har lagt eit sett med kvantitative og kvalitative kriterium innan forskning og utdanning til grunn for vurderinga av dei enkelte faga. Som det vert presisert i rapporten (s. 5), mangla arbeidsgruppa pålitelege opplysningar om ein del av primærverksemda. Dette gjeld særleg den viktige parameteren om ekstern finansiering (jf. punkt 2 under, der vi gir slike opplysningar). Etter høyringsrunden er det opp til fakultetsstyret å gjere dei nødvendige *fagpolitiske* vedtaka på bakgrunn av rapporten og opplysningane som kjem fram i høyringsfråsegnene til institutta.

1. Framlegga i rapporten

IF er samd med arbeidsgruppa i at ei viktig overordna strategisk vurdering som no må gjerast, er i kor stor grad det faglege mangfaldet ved HF skal halde fram. Fakultetet har i dag eit variert, breitt og samansett fagtilbod og forskingsmiljø. I samband med budsjetthandsaminga hausten 2008 vedtok fakultetsstyret at fagleg breidd og vidareføring av små fagområde skal ha prioritet nr. 1. IF meiner at det faglege mangfaldet så langt som mogleg må førast vidare. Dette vert ei utfordring i lys av den vanskelege økonomiske situasjonen til fakultetet og den aukande fokuseringa på resultatfinansiering i åra som kjem.

IF innser behovet for å måtte tilpasse seg den vanskelege økonomiske situasjonen ved HF. Men som humanistisk framandspråkinstitutt vil vi åtvare mot at kvantitative data som berre måler delar av aktiviteten i faget, automatisk skal føre til nedbemanning. IF vil oppmode fakultetsleiinga til å vere kritisk og offensiv mot det auka fokuset på og premieringa av kvantifiserbare resultat. For vitskapleg tilsette som gjerne investerer arbeidskrefter og personleg lidenskap, kveldar og feriar i faget, verkar det ofte framandgjerande og demoraliserande om verksemda vår berre vert målt ved hjelp av bedriftsøkonomiske metodar som ikkje passar til innhaldet i denne verksemda.

Her er det viktig å ta inn over seg dei særskilte utfordringane som møter både språkfaga meir særskilt og småfaga meir allment. *Språkfaga* skal utvikle dei praktiske evnene hjå studenten til å skjøne og nytte språket, og i tillegg skal faga gje teoretisk innsikt i lingvistik, litteratur, kulturkunnskap og didaktikk. Den praktiske språktreninga er særleg omfattande der ein ikkje kan leggje til grunn at dei nye studentane i nemneverdig grad er fortrulege med språket. Dette gjeld fleire av språkfaga ved IF. Her krevst det derfor meir intensiv undervisning enn på mange andre fag og dermed større lærarkrefter. I tillegg kjem den meir allmenne utfordringa for *småfaga*. Sjølv om faga har få tilsette, har dei i dei aller fleste tilfella undervisning på alle dei ulike nivåa, frå og med 100-nivå til og med doktorgrad. Den studenttalsuavhengige undervisninga blir dermed like omfattande som på fag med langt fleire tilsette, og det er få personar å dele undervisningsbøra på. Di viktigare blir det å følgje opp prinsippet om at faga skal ha eit minimum av fast vitskapleg tilsette, slik det òg blir slått til lyd for i rapporten.

Eit anna viktig poeng er at reduksjon i faste stillingar ikkje må kamuflerast gjennom ein meir utstrekt bruk av timelærarar og andre mellombels tilsette. Dette vil i så fall få uheldige konsekvensar for forskingskapasiteten i fagmiljøa, for personane som blir gåande semester etter semester i mellombelse engasjement, og det vil i verste fall òg hindre open konkurranse når vi omsider for å lov å lyse ut faste stillingar. Reduksjonar i talet på stillingar, vil òg gjere at fleire av faga ved IF får ei minimumsbemanning og vert meir sårbare ved forskningsterminar, sjukefråvær og – ikkje minst – utlysing av stillingar. Her vil det bli svært viktig at det ikkje trekkjer ut med utlysinga av stillingar som *skal* erstattast.

Vi er klåre over at talet på fast tilsette må reduserast monaleg for at HF skal kome over den økonomiske kneiken, slik at fakultetet kan vere i stand til å utvikle nye satsingar og strategiar. IF er budd på å yte sin del i denne samanhengen. IF er det instituttet som vil misse flest stillingar innan 2012 dersom framlegga til rapporten vert implementerte. Vi vil først kommentere det rapporten seier om IF-faga. Deretter vil vi seie litt om stillingane i fagdidaktikk ved IF. Desse er ikkje omtala eksplisitt i rapporten. Det same gjeld administrasjonsdimensjonering, som vi kjem inn på heilt til slutt.

Fransk og tysk

Vi er samde i at fransk og tysk kan tole ein reduksjon i talet på vitskaplege stillingar i åra framover. Her vil åtvare mot ein automatisk reduksjon når ei stilling vert ledig. Fagdimensjonering bør ikkje berre ta omsyn til talet på stillingar for kvart fag. Det er òg viktig å sjå på ulike disiplinar innan kvart fag. Når det gjeld framandspråk, er det t.d. vanlegvis ei inndeling i stillingar i språk, litteratur, kultur og fagdidaktikk. Ein god balanse for disiplinane innan kvart fag er ein føresetnad for at faget kan fungere. Dette omsynet manglar i det konkrete framlegget rapporten har for reduksjon av stillingar innan 2012. Såleis er førsteamanuensisstillinga i fransk som vert ledig innan 2012, den einaste stillinga faget har i fagdidaktikk. Det ville vere øydeleggjande for det fagdidaktiske undervisningstilbodet i fransk dersom denne stillinga vart dregen inn.

Arabisk, italiensk og russisk

Rapporten rår til at ei rekkje fag som har fire (eller færre) tilsette, bør skjermast mot nedbygging utover eit minimum av tre faste årsverk: arabisk, italiensk, klassisk og russisk. IF støttar denne tilrådinga, ikkje berre når det gjeld instituttet sine eigne fag, men òg når det gjeld klassisk. Eit universitet bør ikkje kutte av banda til den klassiske arven.

Rapporten viser at russisk har hatt ein auke i studiepoeng dei seinare åra. Dessutan er faget i ferd med å innføre eit krevjande undervisningsopplegg for dei nye studentane. Faget kjem klart betre ut med omsyn til publikasjonspoeng enn det rapporten tyder på. Pga. ein feil i datagrunnlaget for russisk er faget ført opp med 0 publikasjonspoeng i 2008. Det rette talet er 11,55 poeng, dvs. 2,9 pr. årsverk. Dermed går snittet for 2007–2009 opp til 3,4 for russisk, og det plasserer faget øvst mellom IF-faga og som nr. 2 på heile fakultetet. Russiskfaget har her godt utbytte av at publikasjonspoeng frå mellombels tilsette på eksternfinansierte prosjekt blir rekna med. På bakgrunn av resultata på undervisnings- og forskningssida bør russisk behalde stillinga etter Tatjana Altermark når ho går av seinare i år, i tillegg til det utlyste professoratet.

Japansk

Japansk har berre éin vitskapleg tilsett i mellombels stilling. Arbeidsgruppa meiner at fakultetet må ta stilling til om japansk (og musikkvitskap) skal først vidare: “Dersom fagene skal videreføres, må stillingsressursene styrkes – i motsatt fall må de avvikles.” Etter IF sitt

syn vil det vere meiningslaust å leggje ned japansk.

Rapporten til arbeidsgruppa seier at eit institusjonalisert samarbeid med NHH om japansk bør vurderast. Instituttleiinga ved IF har følgd opp denne tilrådinga og teke kontakt med NHH, som er svært interessert i samarbeid. Saman med Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon ved NHH har IF laga eit konkret opplegg for samarbeid om undervisning i japansk. Leiinga ved NHH støttar eit slikt tverrinstitusjonelt samarbeid.

Det er òg andre sterke argument mot nedlegging. Japansk er eit populært fag som kan vise til gode resultat på undervisningssida. I perioden 2006–2009 produserte t.d. faget i gjennomsnitt nesten tre gonger så mange studiepoeng pr. undervisningsårsverk som tysk og nesten fire gonger så mange studiepoeng som lingvistiske fag. Denne trenden held fram. Ser ein på dei aller ferskaste tala, dvs. eksamensmeldinga våren 2010, er det 63 oppmelde på det eine japanskemnet på 100-nivået. Av dei åtte faga ved IF er det berre engelsk og spansk som kan vise til emne med høgare oppmeldingstal enn dette. Den store tilstrøyminga til faget bør vere eit viktig moment i ein situasjon der fakultetet ikkje berre kan spare og kutte stillingar, men òg må satse framtidsretta på å rekruttere studentar gjennom fag med stort potensial. Faget har i dag opptak berre annakvart år, og det ville styrke rekrutteringa om vi kunne annonsere med opptak kvart år slik det er på dei aller fleste andre fag.

Ved UiO, som er det einaste universitetet i Noreg med mastertilbod i japansk, har ein etter ei reorganisering av studieprogram vedteke å ha lågare kvotar for studentopptak på bachelornivå, trass i at søkjartala aukar. Som vi alt har nemnt, har UiB òg hatt høge studenttal på faget, og det er lite som tyder på at dei vil minke. Ei nedlegging av faget vil bety at mange japanskinteresserte studentar må dra til Sverige eller Danmark for å studere faget.

Sist men ikkje minst tilseier den globale utviklinga at japansk bør vere representert ved eit fakultet som vårt. Verdsamfunnet sitt fokus rettar seg meir og meir mot Aust-Asia. Japan og Kina konkurrerer no om 2. og 3. plass i verda når det gjeld storleiken på økonomien. Landa tilhøyrer same kulturkrins, har felles skriftteikn og har historisk hatt mykje kontakt. Japansk vert snakka av 125 millionar menneske og kinesisk av 1 milliard, og interessa for å lære dei som framandspråk aukar kontinuerleg verda over. Sidan 2006 har UiB òg vendt blikket mot Aust-Asia. Rektoratet bestilte i 2008 ein rapport om forskings- og undervisningsaktivitetar orientert mot Aust-Asia. I saksførelegget til universitetsstyresak 50 i 2009 ("Om budsjett og budsjettprosess for 2010") vert Aust-Asia nemnd under "spesifikke satsinger". Å leggje ned japansk ville vere stikk i strid med dei initiativa som er tekne av universitetsleiinga. I tillegg vil det rive grunnen vekk under ei mogleg vidare satsing på Aust-Asia som òg inkluderer kinesisk.

Engelsk

Engelskfaget blir i rapporten frå fagdimensjoneringskomiteen vurdert som sterkt samla sett, og scorar høgt på dei fleste variablar. Faget kunne med god grunn vore plassert i same gruppa som arkeologi, historie, kunsthistorie og religionsvitenskap i konklusjonen av rapporten. Uansett vil vi vise til det rapporten seier om at faget bør ressursdimensjonerast om lag som i dag. Det må bety at faget vil få erstatta dei stillingane som blir ledige ved naturleg avgang dei næraste åra.

Spansk

Rapporten peikar på at faget har få publikasjonspoeng pr. fast tilsett og at det bør utarbeidast konkrete strategiar for å auka publikasjonsaktiviteten. Vidare meiner komiteen at det ikkje er grunnlag for å auke stillingsressursane i åra som kjem. Her vil vi peike på at ein av dei tilsette på litteraturdisiplinen har gått av for aldersgrensa etter at rapporten vart sendt ut. Dermed har

faget berre éin tilsett på denne disiplinen. Det er viktig at det vert lyst ut ei ny stilling innan latinamerikansk litteratur med tilsetjing seinast 1. januar 2012.

Det er elles viktig å minne om, slik det òg vert peikt på i rapporten, at studiepoenga på vidareutdanningstilbodet Nettspansk frå og med 2008 er trekte ut av statistikken på spanskfaget. Studenttala på vidareutdanninga er høge, og derfor gir denne tekniske endringa i statistikkføringa store negative utslag for spansk. Uansett er det viktig å peike på at spanskfaget ved IF heile vegen har vore den faglege forankringa for det omfattande vidareutdanningstilbodet i spansk.

Fagdidaktiske undervisningstilbod

Institutt for framandspråk har i dag fem fag som er involverte i fagdidaktiske undervisningstilbod: engelsk, fransk, italiensk, spansk og tysk. På desse faga, bortsett frå italiensk, vert det gitt fagdidaktiske emne innanfor både PPU og den integrerte lektorutdanninga.

Engelsk fagdidaktikk er klart størst, og over seksti prosent av studiepoenga frå fagdidaktiske emne ved IF er avlagde på dette faget¹. Fagdidaktikkdisiplinen på engelsk har to faste stillingar. Spansk har dei seinare åra fått eit solid fotfeste innanfor skuleverket. IF har hatt ein viktig rolle her gjennom å utdanne lærarar til skuleverket både gjennom det ordinære fagtilbodet og den nettbaserte vidareutdanninga (Nettspansk), men òg ved å rekruttere personar til stillingar ved andre høgskular og universitet. Sytten prosent av studiepoenga innanfor fagdidaktikk ved IF dei siste fem åra er avlagde på spansk. Deretter kjem tysk og fransk med litt over ti prosent av studiepoenga kvar. Kvart av desse to faga har ei fast full stilling i fagdidaktikk. Spanskfaget har derimot ikkje nokon fast stillingsressurs i fagdidaktikk. Undervisningsbehovet har her vorte dekt inn gjennom undervisningsplikta til ein av stipendiatane på faget i tillegg til ei mellombels toarstilling.

Tysk har ein relativt nyttilsett fagdidaktikar, og italiensk greier å halde oppe sitt vesle tilbod i fagdidaktikk utan ein eigen stillingsressurs. Innanfor dei tre andre faga trengst det nyrekruttering til disiplinen dei næraste åra. På engelsk har ein av dei fast tilsette relativt få år att til oppnådd pensjonsalder, og engelsk fagdidaktikk ved UiB har ikkje doktorgradskandidatar som er i ferd med å kvalifisere seg eller som har kvalifisert seg dei seinare åra. Spansk har derimot eit par kandidatar med fagdidaktiske prosjekt og som sannsynlegvis vil ha kvalifisert seg innan nokre få semester. Fransk har uteksaminert ein doktorgradskandidat innan denne disiplinen dei siste semestera.

Førsteprioritet er å få tilsett ein fagdidaktikar i fast stilling på spanskfaget. I dag står vi heilt utan ei fast forankring av denne disiplinen i eit fag som dei seinare åra har vakse seg til eit stort og viktig språkfag i det norske skuleverket. Denne anomalien kan ikkje halde fram. Fransk står innan eit par år utan fagdidaktikar pga. naturleg avgang, og bør prioriterast som nummer to. Engelsk har òg eit tydeleg behov for ressursar, pga. store studentgrupper og nysatsinga med den erfaringsbaserte mastergraden i utdanning. Her kunne det vore ei løysing å lyse ut eit øyremerkst stipend med undervisningsplikt. Det vil hjelpe på både arbeids- og rekrutteringssituasjonen. Økonomisk vil det kunne vere realistisk dersom undervisningsdelen ("fjerdeåret") kan finansierast gjennom ekstraløyvingane knytte til den erfaringsbaserte mastergraden i utdanning.

¹ Fordelinga av fagdidaktiske studiepoeng ved IF i 2009: engelsk 63 prosent, fransk 5 prosent, spansk 20 prosent, tysk 12 prosent. Fordelinga av fagdidaktiske studiepoeng ved IF samla sett i femårsperioden 2005-2009: engelsk 62 prosent, fransk 10 prosent, spansk 17 prosent, tysk 11 prosent. Totalt vart det ved IF avlagt 4020 studiepoeng i fagdidaktikk (67 "årseiningar") denne femårsperioden. Italiensk har svært få fagdidaktiske studiepoeng og heller ikkje eiga stilling og er halde utanfor statistikken her.

Administrasjonsdimensjonering

Instituttet ser det som naturleg at arbeidet med fagdimensjonering vert følgt gjennom ein prosess med dimensjonering av administrasjonane ved fakultetet og institutt. Justeringar og innsparingar bør vurderast også for denne stillingskategorien no når den praktiske arbeidsdelinga har gått seg noko til etter samanslåinga i 2007. Det vil vera naturleg at ein ser nærare på fordelinga av stillingar, behov for ressursar og prioriteringane framover med eit perspektiv som strekkjer seg nokre år fram i tid.

2. Forskingsverksemd og (søknader om) ekstern finansiering ved IF

Forskningsgrupper

IF har mange forskingsgrupper og sterke individuelle forskarar med gode internasjonale nettverk. Instituttsamanslåinga har òg opna for forskningssamarbeid på tvers av dei ulike språka. Mange av forskarane våre er i stand til å drive forskinga si uavhengig av ekstern finansiering, men innanfor forskningstida som er lagd inn i dei vitskapelege stillingane. IF meiner det er viktig å understreke også den store betydninga til dei individuelle forskarane og prosjekta som ikkje har ekstern finansiering i dag, men som har stort potensial til vidareutvikling, tverrfagleg samarbeid og til å få ekstern finansiering i nær framtid.

Forskinga ved IF femner over eit vidt spekter innanfor litteratur, språk, historie og didaktikk, og i krysninga mellom desse områda: framandspråkleg litteratur, didaktikk, historie, kultur, omsetjingsteori, lingvistikk og diskursanalyse. Vi vil her kort presentere forskingsgruppene ved instituttet.

Forskningsgruppa *Europas grenser* har eit stort tverrfagleg potensial då ho er oppteken med grensedialog og kultur i møtet mellom Aust- og Vest-Europa.

Det tverrfaglege er òg ein styrke for forskningsgruppa *Litteratur og vitenskap* som forskar på dialogen mellom "dei to kulturane" i litteraturen, og i skjeringpunktet mellom retorikk, vitskapshistorie og litteratur.

Forsking på latinamerikansk kultur, historie og språk utgjer ei stor tematisk klynge ved IF, som innlemmar fleire prosjekt og forskningsgruppene *Karibia: identitet og konflikt*; *Kultur og samfunn i Argentina, Brasil og Chile*; *Språk og kultur i Latin-Amerika* og *Nordmenn i Latin-Amerika*. Dette forskingsområdet har gode sjansar for ekstern finansiering, sidan Latin-Amerika er eit satsingsområde for NFR, og UiB har utviklingsstudiar som eit av sine hovudsatsingar innan forskning.

Ingunn Lunde leier prosjektet/forskningsgruppa "The Future of Russian: Language Culture in the Era of New Technology". Prosjektet, som er finansiert av NFR (2008–2012), har eit sterkt internasjonalt nettverk.

Det nordiske forskingsnettverket i postkoloniale studiar *Nordic Network of Transcultural Literary Studies*, finansiert av NordForsk (2009-2012), vert koordinert av Lene Johannessen. Eit anna internasjonalt nettverk med utspring frå IF er *Bergen Shakespeare and Drama Network* som er leidd av Stuart Sillars.

Forskningsgruppa *Strategiar for språkkompetanse* fokuserer på fagdidaktikk, språk og tekst sett i eit læringsperspektiv og samlar fagfolk frå fleire institutt ved HF. *Frå språk til språk: forskningsgruppe i omsetjingsteori og kontrastiv lingvistikk* samlar forskarar frå mange språkfag, både frå IF, LLE og NHH.

IF husar òg ei rekkje forskingsprosjekt.

Større eksternfinansierte prosjekt ved IF

Det er stor søknadsaktivitet ved IF. Som vi har alt har nemnt, leier Ingunn Lunde det NFR-finansierte prosjektet ”The Future of Russian: Language Culture in the Era of New Technology” (2008–2012). Når det gjeld større eksterne tildelingar i 2009, kan vi nemne at *Ana Beatriz Chiquito* og *Miguel Angel Quesada Pacheco* fekk 5.500.000 kr i støtte frå NFR til prosjektet ”Linguistic Identity and Attitudes in Spanish-Speaking Latin America (LIAS)”. *Lene Johannessen* fekk tildelt midlar (890.390 kr) frå NordForsk til prosjektet ”Literary Transculturation”. *Ana Beatriz Chiquito* m.fl. fekk støtte (5.172.875 kr) frå NOMA-programmet (Norad-program for masterprogram i sør) for å koordinere etableringa av eit masterstudium ved Universidad del Valle i Bolivia. *Sandra L. Halverson* fekk 237.000 kr frå Meltzerfondet til prosjektet ”Schematic Networks in Translation”. *Miguel Angel Quesada Pacheco* fekk 200.000 kr frå same fondet til prosjektet ”Lingvistisk atlas over Mellom-Amerika”. I 2010 har Kjersti Fløttum fått 400.000 kroner frå Meltzerfondet til prosjektet ”Klimadebattens stemmer”.

Søknader om større eksternfinansierte prosjekt

Stuart Sillars har sendt inn søknad om støtte til eit prosjekt (”The Inclusive Shakespeare”) innan EU sitt 7. Rammeprogram.

Kjersti Fløttum er med i ei tverrfagleg prosjektgruppe om språkbruk i klimadebatten. Denne gruppa har alt fått ei løyving på ca. 4 mill. kr frå NFR (for eit delprosjekt relatert til Sør-Afrika), samt ei ”såkornløyving” frå Worldwide Universities Network (WUN). Gruppa har ein ny søknad inne i Forskingsrådet, på ca 4 mill. kr, knytt til røystene i klimadebatten i Latin-Amerika. Fløttum arbeider òg med å førebu ein SFF-søknad innan klimadiskurs saman med lokale og globale partnerar.

Kevin McCafferty arbeider med ein søknad til NFR (FRIHUM) som gjeld prosjektet ”CORIECOR – A Corpus of Irish English Correspondence, c. 1700–1900: Compiling and using a corpus to study the evolution of a new dialect”.

Annette Myre Jørgensen tek sikte på å søkje NFR (FRIHUM) om støtte til COLA-prosjektet (Corpus Oral de Lenguaje Adolescente).

Ingunn Lunde planlegg saman med forskingsgruppa si og andre samarbeidspartnarar lokalt og globalt å utarbeide ein SFF-søknad til neste utlysing.

Eirik Tonning har kome vidare til andre søknadsrunde ved Bergens forskningsstiftelse med ein søknad om støtte til rekrutteringsprosjektet ”Modernism and Christianity” (10.7 mill. kr).

3. Strategisk analyse for IF fram til 2015

I høyringsbrevet frå fakultetet vert institutta bedne ”om å gi en drøfting/skisse av en overordnet strategi for instituttet fram til 2015.” IF har laga ein strategisk plan for perioden 2008–2010. Denne planen byggjer på tre sentrale strategidokument som er vedtekne av styret ved UiB: Strategisk plan 2005–2010, Handlingsplan for betre kjønnsbalanse 2007–2009 og Handlingsplan for internasjonal verksemd 2007–2009. Planen tek òg omsyn til dei strategidokumenta som HF har vedteke dei siste åra om forskning, formidling, utdanning og likestilling. Det er ei umogleg oppgåve å lage ein ny strategi for perioden fram til 2015 innan høyringsfristen 11. mai 2010. For å ha legitimitet må ein slik strategi først leggjast fram for fagmiljøa før han vert diskutert og vedteken i instituttrådet.

Vi må her nøye oss med å vise til omtalen av fagporteføljen under punkt 1 over. Vi vil særleg minne om at japansk er eit viktig fag for UiB, og at det vil vere meningslaust å leggje ned dette faget. Det vi seier om dei ulike faga ved IF under punkt 1, tek utgangspunkt i instituttet sin plan for fagdimensjonering, som vart handsama i instituttrådet 07.05.2008.

4. Budsjettmessige konsekvensar av tiltaksforslag

Nedanfor følgjer ein gjennomgang av dei budsjettmessige følgjene av framlegga i denne høyringsfråsegna – forstått som endringar i talet på stillingar frå no av og fram til slutten av 2012.

Arabisk: Ingen endringar.

Engelsk: Ingen endringar.

Fransk: Samla reduksjon med ½ professorstilling. Reduksjonen kjem fordi ein av dei tilsette på litteraturdisiplinen går av med pensjon (50 prosent stilling). I tillegg går det av ein fagdidaktikar, men denne stillinga må erstattast dersom ikkje faget skal stå utan tilsette i denne disiplinen.

Italiensk: Ingen endringar.

Japansk: Samla utviding med to førsteamanuensisstillinger. Den eine av desse vil vere ei omgjerding av ei noverande “permanent” mellombels førstelektorstilling til fast stilling, og vil såleis ikkje utgjere ein reell utgiftsauke. I tillegg må faget utvidast med ei stilling til slik at ”fakultetet får et fullverdig forskningsbasert undervisningstilbud i japansk med rom for forskning” (fagdimensjoneringsrapporten, s. 24).

Russisk: Samla utviding med éi professorstilling. Vi legg då til grunn at fakultetsstyret vil tilsetje i den utlyste professorstillinga, i tillegg til at det blir tilsett i stillinga etter Altermark.

Spansk: Samla utviding med éi førsteamanuensisstilling. Faget driv i dag lærarutdanning utan å ha ein fast tilsette fagdidaktikar. Faget bør utvidast med ei stilling i fagdidaktikk. Vi legg til grunn at den eine litteraturstillinga som har vorte ledig etter at fagdimensjoneringsrapporten vart lagt fram, vil verte erstatta. Dette siste vil ikkje føre til ei utviding av stillingstalet samanlikna med i dag.

Tysk: Samla reduksjon med to professorstillinger. Den eine stillinga er innan litteratur, den andre språk.

Vedlegg: - fråsegner frå lærarmøte (gruppe A), mellombels tilsette (gruppe B) og administrativt tilsette (gruppe C)

Fråsegner frå lærarmøte på dei ulike faga (gruppe A)

Fra arabisk:

Problemstillinger som ble nevnt under drøftingen av saken var motsetning mellom studiepoengsproduksjon og kvalitet, utfordringen med å tiltrekke seg flere studenter med bredere tilbud når ressursene mangler og behovet for en indre gjennomgang av faget når den nye professoren er på plass i 2011. Det ble også bemerket at ikke alle fagets publikasjonspoeng har kommet med i fakultets rapport, eller at rapporten ikke representerer fagets reelle forskningsproduksjon i perioden som ble tatt som utgangspunkt. Dessuten, når det gjelder fullføring av mastergraden i arabisk på normert tid, må det nevnes at studentene i arabisk på universitetet starter som oftest fra null og ikke har de samme forutsetninger for å bli ferdig i kort tid som studenter i andre fag.

I denne tilbakemeldingen til instituttet vil arabisk også gi uttrykk for at japansk (sammen eventuelt med kinesisk) er som arabisk inngangsporten til en meget stor og viktig del av verdens kultur og økonomi. Vi vil dessuten nevne at allmennlingvistikk, ikke knyttet til spesielle språk- eller andre fag, er av stor betydning for oss både utdannings- og forskningsmessig. For oss er det viktig at begge fag bevares.

Under diskusjonen ble tatt opp spørsmålet om emnepakker som erstatning for de nedlagte tverrfaglige programmene, og det ble foreslått at arabisk kan samarbeide med andre fag som historie, lingvistikk, religion og sosialantropologi for å få dette til.

Fra engelsk:

Fagmiljøet i engelsk diskuterte rapporten om fagdimensjonering på et lærermøte onsdag 14. april. Rapporten er et omfattende arbeid, som gir interessante og viktige innspill. De ansatte i engelsk tar til etterretning at rapporten viser at faget hevder seg godt, relativt til andre miljøer ved Universitetet i Bergen. Samtidig føles konklusjonen av vurderingen for faget (på s. 21) - at faget bør "ressursdimensjoneres omtrent som i dag" som ikke tilfredsstillende. Engelsk har mistet svært mange stillinger de siste årene, og dette har ført til store kutt i undervisningen og tilbudet til studentene. Et helt fagfelt - britisk kultur - står uten noen fast, faglig ansatt i dag. I tillegg er engelsk lingvistikk i en prekær posisjon, gitt at to av de fast ansatte vil pensjoneres om ikke altfor lenge. Samtidig som stillingssituasjonen føles prekær, får faget også stadig nye oppgaver - jfr. for eksempel den helt nye 2 årige "erfaringsbaserte mastergraden" (som vil ha fordypning i engelsk) som har oppstart til høsten.

Selv om rapporten demonstrerer at engelsk er et forskningsmessig produktivt fag, som også uteksaminerer svært mange studenter både på høyere og lavere nivå, viser den også noe fall i studiepoengproduksjonen de siste årene. De ansatte mener at kutt i undervisningstilbudet på 100-nivå (ved at ENG101 og ENG106 kun tilbys ett semester i året) trolig spiller en viktig rolle her. Med færre ansatte har man måttet kutte i undervisningen for opprettholde effektiviteten, noe som igjen medfører lavere studenttall - slik får man en ond sirkel som kan fortsette også i fremtiden. I tillegg er det gjennomgående enighet om at man ikke har ressurser nok til å tilby studentene et godt nok tilbud: på 100-nivå trengs mer skrivetrening, på 300-nivå er det behov for mer undervisning. Men så lenge stillinger kuttes, er det umulig å se at faget skal kunne klart forsterke undervisningstilbudet på disse frontene.

Trass disse problemene, har altså engelsk levert sterke resultater. Mot slutten av rapporten, fremheves fire fag som "gjennomgående sterke". Såvidt vi kan forstå, tilhører engelskfaget dette selskapet. Sammenligner man f.eks. engelsk med kunsthistorie, så har engelsk produsert klart flere publikasjonspoeng per ansatt/årsverk (2,0 mot 1,5) og betraktelig flere mastergrader i tidsrommet 2005-2009 (93 mot 49). Selv om engelsk har et lavere antall studiepoeng per årsverk enn kunsthistorie og de andre tre fagene som fremheves mot slutten av rapporten, ignorerer denne sammenligningen at engelsk - i likhet med de andre IF-fagene, som scorer relativt lavt over hele linja på denne parametren - er et redskapsfag, der en helt essensiell del av virksomheten består i å lære bort evner (og ikke bare formidle kunnskap) - noe som ubønnhørlig medfører at mer undervisning (og derfor flere årsverk) må til for hvert enkelt studiepoeng. I tillegg kan det understrekes også om engelskfaget, at det er "andre kvalitative aspekter ved faget som er særlig verdifulle" (s. 44): ikke bare er det et sentralt skolefag, men det burde også utgjøre et satsningsområde på ved en institusjon som tar sikte på å være et grunnleggende internasjonalt universitet.

Fra fransk:

Fransk har avholdt et lærermøte for å diskutere fagdimensjonering og fagdimensjoneringsstrategi ved IF, og for å komme med innspill til høringsuttalelse om saken. Fagmiljøet er tilfreds med å få uttale seg om rapporten som kan bli utslagsgivende for viktige fagpolitiske vedtak og prioriteringer ved fakultetet i de nærmeste årene.

Det fremgår av rapporten at "fagdimensjonering" i praksis betyr nedbemanning. Konklusjonen er at bestemte faglige stillinger som forsvinner ved aldersbestemt avgang innen 2012, ikke bør erstattes. Det står i rapporten at franskfaget er "overbemannet", og at vi har lav "produksjon" i forhold til gjennomsnittlige tall ved HF både når det gjelder studiepoeng og publikasjonspoeng. Rapportens forslag innebærer at fransk vil miste to stillinger: én i fagdidaktikk og én i litteratur.

Franskmiljøet forstår nødvendigheten av å fordele de knappe ressursene for å kunne opprettholde det fagtilbudet man forventer av et humanistisk fakultet. Samtidig har instituttet en faglig forpliktelse til å yde motstand mot overdreven rasjonalisering, og til å forsvare språkfagenes reelle behov, om de på sikt skal kunne videreutvikle forskning, undervisning og annen formidlingsvirksomhet av tilstrekkelig høy kvalitet.

Rapporten skjeller til en viss grad mellom kvantitative indikatorer og kvalitative aspekter ved fagmiljøene; den lar det skinne igjennom at det også finnes faglige verdier som ikke lar seg tallfeste, og at dårlige tall ikke nødvendigvis betyr dårlig innsats. Men de fleste av franskmiljøets kommentarer til rapporten gjelder allikevel bruken av tall (studiepoeng og publikasjonspoeng) for å evaluere fagene. Når konsekvensene av "gode" eller "dårlige" tall blir flere eller færre stillinger, kan det oppleves som en belønning eller straff for resultater som ikke sier noe presist, hverken om aktivitetene eller kvalitetene ved vår virksomhet. Disse tallresultatene skyldes jo også forhold som fagmiljøene ikke råder over. Her kan det reises flere spørsmål og innvendinger.

Rapportens tall og grafer over studiepoengproduksjon tar f.eks. ikke høyde for at språkfagene skal utvikle studentenes praktiske ferdigheter og samtidig gi dem teoretisk innsikt i tre til fire disipliner - lingvistikk, litteratur, fagdidaktikk og kulturkunnskap - hvorav de tre førstnevnte er forskningsbaserte. Dette er et ressurskrevende arbeid som de uspesifikke studiepoengene ikke avspeiler på adekvat vis. Noen studiepoeng er hardere å inntjene enn andre. Franskemennene har gjerne flere typer aktiviteter og flere faglærere med ulike spesialområder, mens andre fag kan ha overvekt av emner med én forelesningsrekke gitt av én fagperson.

Fransk har vært involvert i flere tverrfaglige programmer (Spik, Spinf, Europastudier, integrert lærerutdanning) og har også bidratt på Transhf og Littehf, men det fremgår ikke av rapporten om faget får uttelling for disse bidragene til økt produktivitet. Spik og integrert lærerutdanning er programmer som skal opprettholdes og kanskje utvides i fremtiden (Tomt), og som delvis baserer seg på lærerkrefter fra fransk.

Når fransk får "dårlige" resultater på gjennomføring, så henger det kanskje sammen med at det er et fag man kan ha lett for å melde seg opp i som tilleggsbeskjeftigelse til det egentlige studieløpet. Vi har sett at noen studenter er oppført på et urealistisk stort antall emner; vi har også sett lange medlemslister på emnesidene som overhodet ikke tilsvarer tallet på oppmøtte på orienteringsmøtene og de første timene. Det er altså ikke snakk om frafall, men om studenter som aldri har begynt.

Bruken av tall er ikke konsekvent, så lenge arbeidstidsregnskapene ikke er tatt med. De siste tallene fra fransk viser at de ansatte i 2009 har opparbeidet et gjennomsnittlig overskudd på 320 timer hver. Vi må regne med at dette overskuddet blir økende, siden vi ikke lenger har stipendiater med pliktarbeid eller anledning til å engasjere timelærere. Vi har dessuten nettopp mistet vår universitetslektor i 20% stilling, noe som fører til enda flere undervisningsoppgaver for språkstillingene.

Fransk står oppført med 11 doktorander, og det blir nedlagt et stort arbeid i veiledning og oppfølging av disse kandidatene. Når det sies at vi er overtallige på grunnlag av for lav studiepoengproduksjon per ansatt, burde denne viktige innsatsen, som ikke gir utslag på studiepoengoversiktene, komme tydeligere frem. I tråd med det sterke fokus på fagenes inntjenningsevne og lønnsomhet, burde fagene i rapporten få uttelling for avlagte doktorgrader over de senere årene, siden denne "produksjonen" også innebærer en økonomisk gevinst for fakultetet.

De første stillinger vi mister ved naturlig avgang er i fagdidaktikk og litteratur. Derfor reises også spørsmålet om "dimensjoneringen" av de ulike disiplinene ved franskfaget. Det bør tilstrebes en likevekt i antall språkstillinger og litteraturstillinger, iallfall så lenge ansvaret for kulturkunnskap inngår i den ene litteraturstillingen. Man kan argumentere for at fransk fagdidaktikk er en forskningsbasert disiplin som bør være representert ved en hel stilling. En økning i rekrutteringen til våre fag ved UiB forutsetter en økt rekruttering i skolen, der fremmedspråk ikke har hatt de beste betingelser i de senere år, og der man trenger bedre kvalifiserte lærere. Det kan kanskje forventes en større tilstrømning til den integrerte lærerutdanningen, som så langt har hatt få studenter på fransk. Når det gjelder det ettårige PPU (påbyggingsstudiet), så er det en tydelig økning i antall søkere til høsten 2010.

Når det gjelder beregning av ”produksjonstall” i forhold til stillinger på fransk, burde tunge verv som viserektor ved UiB og undervisningsleder ved IF samt lengre sykemeldinger blant flere av de ansatte i den angitte perioden, ha vært tatt med i betraktningen. Vi vil minne om at fagets fremtid uansett ikke bør bestemmes av tall som kan vise seg å være en bølgedal, både når det gjelder studenttilstrømning og forskningsaktivitet.

Franskfaget har, siden fagdimensjoneringsrapporten ved IF fra våren 2008, vært forberedt på å gi fra seg én stilling. Det er urovekkende at det nå åpnes for at vi mister to.

Fremmedspråkfagene, som gjerne omfatter tre forskningsbaserte disipliner i tillegg til kulturkunnskap, og som samtidig skal utvikle gode ferdigheter hos studentene, kan vanskelig klare seg på sikt om ”dårlige produksjonstall”, som bare måler deler av aktiviteten i fagene, automatisk skal medføre nedbemanning. Franskmiljøet vil oppfordre til at man på alle fag forholder seg kritisk og offensivt til det økte fokus på og premiering av kvantifiserbare resultater. For vitenskaplige ansatte som gjerne investerer arbeidskrefter og personlig lidenskap, kvelder og ferier i faget, virker det fremmedgjørende og demoraliserende med den kontinuerlige verdiberegning av virksomheten ved hjelp av metoder som ikke passer til denne virksomhetens innhold.

Som humanistisk fremmedspråkinstitutt vil vi protestere mot bruken av bedriftsøkonomiske modeller og metaforer i HFs strategiplaner. Forskning og undervisning er ikke vareproduksjon. Den bedriftsøkonomiske tenkemåten truer det psykososiale miljøet og derved overskuddet til å yde mer. Det er usikkert om denne tenkemåten kan gi høyere produksjonstall, den kan like gjerne virke korrupperende og gi en lavere standard på ”produktene”. Det er derfor nødvendig å understreke nok en gang at kvaliteten av det vi gjør ikke kan måles i poeng, men bare kan bedømmes og ivaretas av et differensiert fagmiljø med klar kompetanse og integritet.

Fra italiensk:

Rapporten for fagdimensjonering og fagstrategi viser at i denne første omgangen har man valgt å fokusere på dimensjonering, og mindre på strategi. Vi ser frem til neste omgang, hvor strategi, nytenkning og fagutvikling bør stå i fokus.

Med hensyn til indikatorene, benekter vi ikke at tellekantene kan være en indikator på forskningsaktivitet, men vi vil også bemerke at Humaniora bør måles etter kvalitet og ikke kvantitet (tellekanter). Dersom tellekantene i stadig større omfang skal brukes som incentiver presses forskere til å legge forskning mer i retning av effektiv samlebåndsproduksjon av billigst mulige forskningsartikler. Dette går selvsagt utover kvaliteten, og fungerer fremmedgjørende, korruperende og i strid med prinsippene for god grunnforskning.

Som er et av småfagene ved HF (både mht studietallsproduksjon og ansatte (3)) er italienskfaget særlig utsatt ved rene kvantitative målinger. Vi vil også gjøre oppmerksom på at vi i perioden som blir lagt til grunn for evalueringen har kun vært to faste ansatte. Vi er glade for at rapporten slutter at vår bemanning ikke bør reduseres, og minner om at selv om studentene er få, er undervisningstimene de samme. Dette betyr i praksis at ansatte ved småfagene risikerer å måtte undervise mer enn andre, og at vi må leve med mindre fleksibilitet ift. ansvarsfordeling innad. Det er klart at dette får konsekvenser for muligheter til sammenhengende tid til forskning.

En annen konsekvens av rapporten bør være at formidlingsavdelingene og studieadministrasjonen er særlig oppmerksomme på å synliggjøre småfagene, og gir disse muligheter til å prøve ut nye emner, tverrfaglige tilbud, og lignende.

Vi minner også om at Universitetet i Bergen nå er det eneste lærerstedet i Norge som tilbyr master i italiensk litteratur, da UiO ikke har noen med forskerkompetanse innen dette feltet.

Fra russisk:

Nedenfor følger en utvidet og forbedret versjon av kommentarene fra faggruppa i russisk som vi sendte inn tidligere i april. Som fagkoordinator har jeg valgt å ta med kommentarer fra både de fast og de midlertidlig ansatte, selv om sistnevnte ble bedt å være med i en stor og sammensatt gruppe med representanter fra alle fagmiljøene. Det var logisk å snakke sammen om dette emnet på fagnivå, og det virker unaturlig ikke å ta med betraktningene fra de midlertidlige, som vi har flere av enn fast ansatte, blant dem noen med lang erfaring fra faget.

Den viktigste merknaden fra fagmiljøet på russisk gjelder antall stillinger som russisk har behov for. For å kunne opprettholde et tilfredsstillende tilbud til studentene, trenger russisk fem stillinger. I dokumentet om fagdimensjonering og fagstrategi ved HF blir det uttalt at stillingsressursene på russisk er dimensjonert på tilfredsstillende måte, men det går ikke klart fram om det som menes er 4 eller 5 stillinger. I oppsummeringskapittelet, derimot, blir russisk nevnt i en gruppe med små fag som "bør skjermes mot nedbygging utover et minimum av tre faste årsverk". I oppfølgingsdokumentet fra instituttledelsen ved IF sendt ut den 16. april, argumenteres det for at russisk bør ha 5 stillinger, og at stillinga etter Tatjana Altermark derfor må besettes på nytt når hun går av med pensjon i år, og begrunner dette både med det mer krevende undervisningsopplegget vi er i ferd med å innføre og de høye publiseringstillene, som er langt høyere enn antydnet i rapporten fra arbeidsgruppen.

Vi er helt enige i dette, og er takknemlig for den støtten IF viser oss uoppfordret, og vil gjerne legge til flere argumenter for hvorfor 5 stillinger er absolutt nødvendig.

- 1) Som alle fremmedspråk krever russisk store undervisningsressurser. Dette gjelder i særdeleshet for russisk, som er et svært annerledes og vanskelig språk for norske studenter, som ikke forventes å ha forkunnskaper i språket.
- 2) De siste årene har vist økende studenttall på russisk. Mange går videre til 200-nivået og vi har sterkt økende søkertall til master.
- 3) Den største utfordringen for russisk er at studentene med de 90 studiepoengene de blir tilbudt ikke kan sies å komme på et tilstrekkelig høyt nivå verken når det gjelder språkkunnskaper eller innsikt i vitenskapelig teori og metode til at de kan gjennomføre mastergraden uten en ekstraordinær innsats, rett og slett fordi det kreves så mye tid og ressurser å lære inn språket. For å bøte på dette har vi gjennomført en rekke tiltak:

For det første har vi foretatt endringer i bachelorprogrammet: Den nye modellen som får oppstart nå i høst, der antall semestre med russiskundervisning på bachelornivå økes fra tre til fire - selv om det bare er snakk om 10 studiepoeng ekstra – samt at studentene vil skrive en bacheloroppgave, vil heve kunnskapsnivået på flere plan. Dette vil gi mer rom til både språktilegnelse og vitenskapelig skoleing, selv om nivået fortsatt vil måtte ligge under det vi kunne oppnå før den såkalte kvalitetsreformen.

Dessuten forsøker vi å strekke oss så langt ressursene tillater for å gi studentene et tilbud utover de 90 studiepoengene. Vi har dette semesteret tilbudt TRANSHF, som viste seg å være et ettertraktet tilbud utover 200-nivå, og det er også stor etterspørsel etter TOLKHF, som vi

gjærne vil tilby til høsten. Med disse tiltakene vil vi kunne forbedre både søkertallene til mastergrad og gjennomstrømningen på master. For at vi skal kunne tilby disse tverrfaglige emnene, er det imidlertid en forutsetning at faget får de ressursene et slikt tilbud krever, slikt at fagets øvrige emner ikke blir skadelidende.

4) Etter vår vurdering er det ikke forsvarlig å kutte ned det eksisterende undervisningstilbudet enda mer. Særlig på masternivå har vi over lengre tid ligget på et absolutt minimum når det gjelder undervisning. Vi har i mange år ikke kunnet tilby emnene RUS304 og RUS305, og dermed får studentene bare 45 studiepoeng i russisk før de forventes å kunne skrive en masteroppgave og ha tilfredsstillende russiskkunnskaper. Den eneste måten å kunne tilfredsstille det uttalte ønsket fra fakultetsnivå om å tilby et mer praktisk orientert emne på masternivå i fremtiden, vil være ved å utvide antall emner.

Dessuten har økningen i studenttallet skapt store utfordringer med hensyn til forsvarlig språkinnlæring. Med 30-40 studenter på 100-nivå hadde det vært en klar fordel om deler av undervisningen kunne foregått i mindre grupper, noe som også krever store undervisningsressurser. Med det utvidede tilbudet på 100-nivå, ser vi for oss at disse utfordringene kan bli enda større.

5) Hittil har vi bare lagt vekt på undervisningsbehovene i henhold til prioriteringene til arbeidsgruppa og ledelsen i IF. Men forskningsaktiviteten er selvfølgelig også en vesentlig del av aktivitetene ved et universitet.

De siste årene har vi hatt en utstrakt bruk av innleide lærere, i noen semestre opp til 1,5 stillinger. Disse lærerne har vært engasjert full tid i undervisning, og får dermed minimal tid til forskning. Fire faste stillinger vil på langt nær kunne dekke undervisningsbehovet samtidig som forskningen kan gjennomføres på en forsvarlig måte. Takket være eksterne midler har russiskmiljøet likevel kunnet opparbeide et særdeles godt forskningsmiljø. I tillegg til to store bevilgninger fra NFR (portefølje på over 20 mill NOK), har russiskfaget nylig fått EU-midler til et stort HERA-prosjekt som er et samarbeid mellom Cambridge, Tartu, Helsinki, Groningen og Bergen. Med bare 4 faste stillinger vil forskningen bli sterkt skadelidende, forskningsaktiviteten vil ikke kunne opprettholdes og kontinuiteten på ingen måte ivaretas. Vi ser det som helt vesentlig å videreutvikle de forskningsmiljøene vi i de siste årene har bygget opp. Tallene i rapporten viser at russiskfaget ligger i det absolutte toppskiktet på fakultetet forskningsmessig, og søknaden til utlyste prosjektstillinger og utlyst professorat i russisk viser at Bergen er blitt meget synlig internasjonalt i russisk språk- og litteraturforskning. En slik innsats på publisering og fremskaffing av eksterne midler bør fakultetet følge opp ved å la russisk få opprettholde stillingen etter Tatjana Altermark. Først da vil russiskfaget igjen være dimensjonert slikt det var før Grannes' tragiske død i 2000. En opprettholdelse av stillingen etter Altermark vil bidra til å sikre kontinuitet i undervisnings- og forskningsaktivitetene, og vil styrke den forskningsbaserte undervisningen.

Til slutt følger noen merknader til dokumentet om fagdimensjonering og fagstrategi ved HF. Noen av punktene har Ingunn Lunde notert i en e-postmelding, som ledelsen ved IF allerede har tatt hensyn til i sin uttalelse (se under). I tillegg ønsker vi å legge til følgende.

I fagdimensjoneringsplanen er ikke forskermobilitet tatt i betraktning, sannsynligvis fordi denne faktoren vanskelig lar seg sammenligne. Russisk kommer godt ut også på dette punktet,

med et stort antall gjesteforskere, et enda større antall gjesteforelesere. øg Dessuten har flere ansatte selv hatt forskningsopphold i utlandet, for det meste innenfor prosjektene "Landslide of the Norm" og "The Future of Russian": Lillian Helle har hatt flere opphold i St. Petersburg, Brita Lotsberg Bryn har hatt et opphold i Skottland, Jardar Østbø i Polen, Martin Paulsen i Tyskland og Alexander Berdichevsky planlegger et forskningsopphold i Skottland. Margje Post hadde flere utenlandsopphold bak seg før hun begynte ved UiB høsten 2008.

Det påpekes at russisk har dårlig gjennomstrømning på master. Det er ikke noen overraskelse at russiskstudenter bruker lang tid, siden de stiller svakt sammenlignet med studenter på de fleste andre språkfag, både når det gjelder språkkunnskap og kunnskap og trening i den vitenskapelige delen pga den krevende språkinnlæringsprosessen. Som påpekt ovenfor er dette er en sak som vi jobber aktivt med; de to siste masterkandidatene leverte til normert tid. De nevnte tiltakene vil sannsynligvis føre til høyere søkertall og bedre gjennomstrømming.

Arbeidsgruppen skriver videre "Det er arbeidsgruppens vurdering at faget, i likhet med en del andre språkfag, vil kunne vinne på en gjennomgang av faglig profil med tanke på videreutvikling og nyorientering." Vi skulle gjerne få presisert hva arbeidsgruppen legger i formuleringen "faglig profil": om det gjelder undervisning, forskning, fordeling mellom språk og litteratur eller enda noe annet.

Fra spansk språk og latinamerikastudium:

1) “Rapporten peikar på at faget har få publikasjonspoeng pr. fast tilsett og at det bør utarbeidast konkrete strategiar for å auka publikasjonsaktiviteten.”

Rapporten baserer seg her i stor grad på kvantitative data, mens det for spanskfagets del også må legges stor vekt på kvalitative kriterier.

- Spansk er et relativt ungt fag i Norge, og UiB har spilt og spiller fortsatt en ledende rolle i oppbyggingen av faget. Manglende fagmiljø og –tradisjon har gjort og gjør at det finnes atskillig mindre støtte for en forsker innen spanskfaget enn f.eks. innen engelskfaget, med flere professorstillinger og lang fagtradisjon.
- Oppbyggingen av et fag innebærer mye administrativt arbeid og mye undervisning, og ansatte ved spanskfaget har i perioder undervist på tre nivåer samtidig. Dette har ført til lite tid til forskning, skriving og publisering.
- Store studenttall og få ansatte har ført til stor undervisningsbyrde. Dette har igjen ført til stor studiepoengsproduksjon, men lite tid til forskning, skriving og publisering.
- Mye sykefravær og permisjoner har også ført til redusert arbeidskapasitet på faget, og mangelfulle vikarordninger har igjen ført til lite tid til forskning, skriving og publisering.
- Flere på spanskfaget har et stort overskudd i det såkalte timeregnskapet. Et semesters overskudd blir imidlertid ikke omsatt i mer forskningstid neste semester, og timeoverskuddet fortsetter å øke.
- Vi viser for øvrig til Birger Angviks brev til Dekan og Instituttleder, som også peker på grunner til lave publikasjonstall på spanskfaget.

I tillegg vil faget tillate seg å påpeke at det norske tellekantsystemet ikke har tatt høyde for spesialiserte tidsskrift, særlig fra Latin-Amerika, og således er mange av fagets publikasjoner ikke kommet med som poenggivende vitenskapelige artikler.

2) Stillingsressurser

Det kan ikke være tvil om at en ny stilling i latinamerikansk litteratur må lyses ut så snart som mulig, slik rapporten slår fast. Det er i dag en skjev fordeling mellom disiplinene på faget, der litteratur kommer svært dårlig ut. Dette må rettes opp, og en erstatter for Birger Angvik er helt nødvendig. I tillegg vil vi påpeke at faget har mistet en stilling på litteratur i de senere årene, da Gisle Selnes' stilling forsvant. For faget ville det være en stor fordel om også denne stillingen ble lyst ut på ny.

Faget støtter selvfølgelig også kravet om en stilling i spansk fagdidaktikk, og ser også dette som helt nødvendig for å sikre et fullverdig studietilbud i fremtiden.

3) Den statistiske effekten av å fjerne nettspansk fra tallmaterialet

Faget setter pris på at dette blir pekt på, og også at det understrekes “at spanskfaget ved IF heile vegen har vore den faglege forankringa for det omfattande vidareutdanningstilbodet i spansk.”

4) Forskingsarbeid og forskningsprosjekter

COLA-prosjektet bør føyes inn i listen av forskningsprosjekt på spansk i Latin-Amerika (side 5) COLA-prosjektet tar for seg varianter av ungdomsspråk fra Argentina, Guatemala og Chile (selv om det står at lenger ned at AMJ tar sikte på å søke NFR igjen.)

Her må også nevnes at prosjektadministrasjon, antologi-redigering, fagfellelvurdering og liknende oppgaver – som mange av de ansatte på faget har påtatt seg – ikke blir synliggjort som viktige bidrag på feltet.

Vedlegg:

Brev fra professor Birger Angvik, datert 23.04. d.å.

Bergen 23.04.10.

Tilsette ved Spansk språk og latinamerikastudier,
IF,
HF.

FAGDIMENSJONERING: RAPPORT AV 16. MARS 2010 OG DEKANI ORIENTERING AV 18. MARS 2010-03-18

Underskott ved Fakultetet gjev tøffe budsjettkutt, pessimisme og demoralisering. Eg vil be dei tilsette ved Spansk språk og latinamerikastudier om å halde hovudet høgt, argumentere med haldepunkt i data og kreve konklusjonar som er i samsvar med dei reelle tilstandane.

I Rapporten av 16. mars.
manglar vesentleg informasjon om vårt fag frå instituttet:

1. Arbeidstilhøve:

Dei fleste veit no, og Institutt- og Fakultetsleiing veit det svært godt, at vårt fag --- frå 1999/2000 og i alle fall fram til 2009 --- har vore hardt plaga av inneklima med mugg-sopp og andre soppsporar, allergiskapande faktorar har skapt stadige helseplager og uvisse hjå mange tilsette og hjå studentar på faget.

Helsefarlege inneklima i Øysteinsgate 1 og i HF-bygget har ført
til stadige flyttingar;
til uro og uvisse;
og til
stadige, og til dels langvarige sjukemeldingar.

Arbeidstilhøve, uvisse og sjukemeldingar har, sjølvsagt, gått ut over arbeidskapasitet og ført til nedgang i "produksjon" av visse meritterande poeng.

Dei som har vore friske, og som til ei kvar tid har vore i fullt arbeid, har gjort ein imponerende innsats, over eit lengre tidsrom, for å gje studentar på alle nivå tilbod som studieplanane krev og som me kan vere kjende med. Her må eg skyte inn at faget p.d.d. ikkje har tilsette i fagdidaktikk, og dette arbeidet vil også ligge til dei som no arbeider ved faget. Timerekneskapen for dei fast tilsette ved faget i den tida det er tale om i rapporten, syner tydelege tal om arbeidet som har vore investert: Eg vil takke dei tilsette for innsatsen!

Slike arbeidstilhøve som me har slite med, har ført til strenge prioriteringar av bruk av tid og energi. Spansk språk og latinamerikastudier er eit relativt nytt fag i Norge, og det finst framleis ved få av våre universitet. Dei fast tilsette ved vårt fag må vie tid og energi til undervisning og rettleiing ---også på master- og på doktornivå. (Her må me sjå data med kandidatar pr. tilsett!!!) Slik fag-verksemd stiller krav om nettverksbygging, leiting etter sensorar og deeltakarar i sakkunnignemnder og andre typar nybrottsarbeid, slik som til dømes utbygging av boksamlingar ved UiB og i Bergen. Dei krevjande arbeidstilhøva har då vore årsak til redusert tid og energi til forskning og publisering.

Fleire av dei fast tilsette har leia og leiar nokre av dei aktive forskargruppene som har vorte oppretta ved IF: KIK, Lingvistisk Atlas i latin Amerika, COLA-prosjektet, osv. Slik verksemd stiller krav til organisering, koordinering, ivaretaking av deltakarar og utvikling av delprosjekt. Det ser ikkje ut til at forskargruppene og aktivitetane der er nemnde i rapporten om fagdimensjonering.

Eg er viss på at den dagen alle fast tilsette ved faget arbeider under normale tilhøve og med full kapasitet, så vil forskingsinnsatsen auke og talet på publikasjonar vil tilta.

Pr. i dag bør me ikkje godta konklusjonen om at me (berre) skal ligge på status quo i stillingstal: Me bør til dømes kreve at stillinga etter Gisle Selnes atter vert ein del av fagets faste stab.

2. Likestillingspolitikk og kjønnskvoltering:

Me har ved Spansk språk og latinamerikastudier, i alle fall frå midt på 1970-talet, arbeidd for kjønnskvoltering og likestilling: Faget utarbeidde svært tidleg studieplanar og pensumlister ut frå knesette prinsipp om så lik fordeling som mogleg mellom kvinner og menn.

I tillegg har faget kunna drive med milde former for kjønnskvoltering ved stillingsutlysingar: "Under elles like vilkår", har faget vilja prioritere kvinner til faste stillingar: Pr. i dag har faget 6 kvinner og 3 menn som fast tilsette.

Unge kvinner og menn kjem inn i syklusar som er vidare enn UiB sine semesterdelingar:

I mange høve vert dei med på å skape nye generasjonar for framtida i dette landet.

To av dei fast tilsette kvinnene ved faget har hatt morspermisjon.

Førsteamanuensis Line Schjolden har til dømes hatt slik permisjon, og ho har som nybakt mor permisjon utan løn frå januar 2010 til januar 2012.

Slike permisjonar fører til omprioriteringar i planleggingane ved faget.

Omprioriteringane skjer i høve til dei vikarmidla som faget til ei kvar tid får.

Slike permisjonar vil gå ut over delar av "produksjonen" ved faget.

Ut frå tala som ligg i rapporten av 16. mars 2010, kan det sjå ut til at dette har ført til lågare forskings- og publiseringsaktivitet.

3. Fagprofil:

Spansk språk og latinamerikastudier har vore utvikla og konsolidert i tre forskings- og undervisningsfelt: språk, kulturkunnskap og litteratur.

Faget er så heldig å ha topp-kvalifiserte tilsette i kvar av desse, for tida 4 i språk, tre i kulturkunnskap og to i litteratur.

Denne særeigne fagprofilen har synt seg å vere svært attraktiv for studentar på alle nivå i faget: bachelor, master, doktor.

Denne fagprofilen skal sikrast og utviklast i framtida.

Fagdidaktikk:

Spansk har i dei siste fire åra hatt en midlertidig 20% stilling i fagdidaktikk (går ut sommaren 2010). Spansk har fra 2006 vokse seg fram til å bli det nest største framandspråket i skolen i dag. Trass i dette kan ein ved UiB ikkje velje spansk som hovudspråk innafor den integrerte lærarutdanninga. Argumenta har tidlegare vore at faget ikkje har kapasitet til dette.

Ei stilling i fagdidaktikk ved Spansk språk og latinamerikastudier bør, i tråd med innstilling frå IF, komme på plass ved faget.

4. Nasjonalt ansvar:

Spansk språk og latinamerikastudier har arbeidd seg opp til ein plass i nasjonal, skandinavisk og nordisk samanheng når det gjeld forskning, forskarsamlingar, seminar, konferansar og kongressar.

Arbeidsinnsats med å organisere, leie og delta i slike aktivitetar krev tid og energi.

Tala over slik innsats må fram!

Faget har dertil også eit nasjonalt ansvar med å ferdigstille kandidatar til stillingar i universitets-, administrasjons- og skulesystemet i landet.

I rapporten står det at det no finst tilbod om spansk ved 10 l lærastadar i Noreg. Dette gjeld i all hovudsak for spansk på 100-nivå. Me vil her understreke at UiB i tillegg har eit stort nasjonalt ansvar når det gjeld spansk språk og latinamerikastudier på 200-, 300- og på doktorgradsnivå.

Desse innspela om arbeidstilhøve, kjønnskvoltering og nasjonalt ansvar, bør ikkje brukast som argument for status quo i talet på tilsette ved faget.

Dei bør, tvert om, brukast som argument for å auke talet på tilsette.

Talet på tilsette ved Spansk språk og latinamerikastudier må, så snart råd er, komme opp mot eit nivå som engelskfaget no, med 14 stillingar.

(Der har dei pr. d.d. 6 tilsette på litteratur, 6 på språk og 2 på fagdidaktikk).

Eg har heilt sidan 1974 arbeidd for å auke talet på tilsette ved vårt fag.

På litteratur ser eg no at me, for å vere offensive, til dømes på det me kallar latinamerikansk litteratur, i alle fall skulle ha ei stilling på litteratur i Karibia, minst ei på Mexico-Mellom Amerika, ei på Andeslanda, og ei på landa ved Río de la Plata.

Me skal i alle fall stille slike mål, for å hevde oss i nasjonal, nordisk og internasjonal samanheng, og plassere forskning og undervisning på latinamerikansk litteratur ved UiB i fronten for slik verksemd.

Med auka tal på tilsette i stabile arbeidstilhøve, så ville faget kunne hevde alle sine rettar, stette alle sine plikter, auke forskings- og publiseringsverksemda, sikre og utvikle forskingsbasert undervisning, og forsvare og utvide sin sikre plass som ein forskingsbase på latinamerikanske emne i nasjonal, skandinavisk, nordisk, europeisk og internasjonal samanheng.

Mvh

Birger Angvik
Professor

Fra tysk:

Om tyskfaget spesielt

Tyskfagets ansatte finner arbeidsgruppens krav om at det „må utvikles konkrete strategier for å øke publiserings- og forskningsaktiviteten“ (s. 27), og det kommer til å bli diskutert på faget hva som kan gjøres annerledes framover.

Mer problematisk er det som følger av uttalelsen om at faget „vil kunne tåle en reduksjon i antall vitenskapelige stillinger i årene fremover“, nemlig at det på side 44f. blir foreslått å ikke erstatte noen av de to stillingene som faget vil miste pga. avgang for aldersgrensen fram til 2012.²

To av de ansatte som under „normale“ omstendigheter fortsatt er her i 2012, er født i 1945 og 1944 og vil altså gå av for aldersgrensen *senest* i 2015 og 2014. I ”verste” fall kan de gå av med pensjon ved fylte 67 år, dvs. i 2011 og 2012. Tyskfaget vil da sitte igjen med én professorstilling i litteratur, én førsteamanuensisstilling i språk og én førsteamanuensisstilling i fagdidaktikk. Spørsmålet er hva som vil skje da?

Uansett vil tap av to professorstillinger føre til lavere kvalitet på studietilbudet og på forskningen. På side 44 står det at det har vært arbeidsgruppens intensjon „at en synliggjøring av fagenes mindre sterke sider vil kunne stimulere til en faglig fornying og kvalitetsforbedring“. Dette finner vi uproblematisk, men vi ser ikke hvordan en reduksjon på to stillinger – tilfeldig bestemt av når noen går av med pensjon – skal kunne stimulere til faglig fornying og kvalitetsforbedring, og særlig ikke på bakgrunn av at enda to stillinger står i fare for å forsvinne *senest* innen 2015.

Det tyskfaget trenger, er at minst én, men helst begge de inndragingstruede stillingene, blir lyst ut på nytt for å få fart på faget gjennom ny undervisningsdrive og økt forskningsaktivitet.

Det er svært vanskelig å se for seg at en så stor forespeilet bemanningsreduksjon selv med stor innsats fra fagets representanter vil kunne føre til *bedre* forskningsresultater, større *inntjening* og et *bedre* studietilbud som *tiltrekker* seg flere studenter.

I denne sammenhengen tillater vi oss også en liten kommentar om arbeidstidsregnskapet som etter vårt syn bærer preg av å være en fiksjon: Av de ansatte på tysk har alle unntatt én overskudd på arbeidstidsregnskapet. Hvordan skal det bli mulig for de ansatte på tysk å redusere overskuddet på arbeidsregnskapet – forutsatt at det er det som er meningen – når det blir færre ansatte, det skal forskes mer og fagtilbudet likevel skal holdes ved like og gjøres mer attraktivt?

Vi tillater oss her å minne om den lange tradisjonen som tysk inngår i, en tradisjon som i seg selv ikke skal tillegges for stor betydning, men det er et faktum at Tyskland og tyskspråklige land ellers både kulturelt og økonomisk har en helt spesiell betydning for Norge, norsk økonomi og norsk kultur. I Stortingsmelding nr. 23, 2007-2008, *Språk bygger broer* understrekes det ”at mangelen på kompetanse i tysk er særlig bekymringsfull”, også med hensyn til næringslivssamarbeid mellom Norge og Tyskland. I tillegg til at det er nære historiske og kulturelle bånd mellom de to statene er Tyskland ”Norges største handelspartner” (St.meld. nr. 23, 2007-2008: 59).

Vi går ut fra at det virkelig er meningen at fagtilbudet skal holdes ved like. Med fagtilbud mener vi ikke bare antallet emner som tilbys, men også kvaliteten på emnene. I forhold til antallet emner vil vi advare mot en reduksjon i tilbudet av fagspesifikke emner på

² Med *en viss* undring leser vi også at IF nå går inn for å redusere antallet tyskstillinger med to; i IFs fagdimensjoneringsplan har man operert med en reduksjon på én stilling, og det ser ut som om den nesten ensidig tallbaserte rapporten har ført til at instituttet har endret syn i denne saken. Mer om dette lengre nede.

masternivå i retning av såkalte fellesemner som i verste fall kan føre til at det nesten ikke tilbys rene tyskemner på masternivå (som tilfellet er ved NTNU). I forhold til kvaliteten på emnene er faren at presset på de ansatte f.eks. fører til at man til slutt står igjen med et bachelorstudium i et språkfag som ikke inneholder øvingsoppgaver eller, enda verre, muntlig eksamen som en del av vurderingen.

Til slutt skal det nevnes at tyskfaget har en svært utsatt posisjon ved flere av de norske universitetene, noe som gjør det viktig å opprettholde et nivå, et fagtilbud og et bemanningsnivå som ikke stadig er under press for å øke *inntjeningen*. I praksis er Bergen nå det eneste lærestedet på Vestlandet som tilbyr tysk.

Om grunnlaget for fagdimensjoneringsarbeidet generelt

Siden det i IFs høringsuttalelse ikke sies mye om de prinsipielle sidene ved fagdimensjonering og fagstrategi, kommer det til å bli sagt en del om det her.

Rent prinsipielt vil vi formulere følgende synspunkt: Arbeidet med fagdimensjoneringen – både arbeidsgruppens rapport og IFs høringsuttalelse – ser ut til å være første gangen publikasjonspoeng og studiepoengproduksjon eksplisitt blir brukt for å belønne og „straffe“ fagmiljø. Vi vil ta avstand fra den tenkemåten som ligger til grunn for en slik framgangsmåte og si at det er en farlig mekanistisk tenkning når tall er så å si det eneste som legges til grunn for en fagstrategi som skal forvalte utellbare verdier.

Det er av flere grunner oppsiktsvekkende at publikasjonspoengene gis så stor betydning i forbindelse med fagdimensjonering:

For det første har det ved flere anledninger vært understreket at intensjonen bak tellekantsystemet ikke har vært å bruke det som kvalitetsmål på „lavere nivå“. Gunnar Sivertsen skriver at publiseringsindikatoren ikke er utviklet ”for å være et redskap i evaluering av forskning” og heller ikke for å ”simulere eller erstatte ordninger for bedømmelse av forskningskvalitet som finnes på ulike nivåer i det norske forsknings-systemet”. Hensikten med den er ”å måle forskningsaktivitet på institusjonsnivå i forbindelse med at forskningsinstitusjoner mottar delvis resultatbaserte bevilgninger direkte over statsbudsjettet”.³

For det andre er det bare 1,8 % av de samlede budsjettmidlene for universiteter og høyskoler som fordeles ut fra publikasjonspoengene. Den økonomiske betydningen er altså minimal.

Det er også rart at studiepoengproduksjonen skal brukes som målemiddel; har et fag vært ”flink” dersom det har mange studenter, mens et fag med få studenter tilsvarende har vært ”dårlig“?

Hvordan måles f.eks. det faktum at det i tyskfagets regi har vært gjort betydelig såkalt utadrettet virksomhet?: Lapskaus-prosjektet med stor aktivitet på Bryggen, tyskdag med besøk av flere skoler i auditorium B, paneldebatt om tyskfagets framtid med fullt auditorium i Jussbygget og besøk fra flere skoler i tillegg til deltagelse på utdanningsmesser.

I lys av dekanens understreking av at arbeidsgruppens rapport bare er en start og at det er viktig å se forbi de kvantitative parametrene, håper vi at fakultetet og instituttet har en visjon eller meninger om hva som skal være de faglige bærebjelkene ved et fremmedspråksinstitutt som ser forbi de såkalte resultatparametrene som arbeidsgruppen har vektlagt i sitt selvdefinerte mandat. Det er etter vårt syn ikke nok med et administrativ-

³ Gunnar Sivertsen: „Publiseringsindikatoren. Formålet – resultatene – diskusjonen“, s. 12, utheving i originalen. I Øyvind Østerud, red., *Hvordan måle vitenskap? Søkelys på bibliometriske metoder*. Oslo: Novus. Det Norske Videnskaps-Akademi 2009, s. 11-37.

byråkratisk blikk på ”her og nå”, et blikk som må kunne sies å være mangelfullt med hensyn til fagpolitiske dimensjoner og visjoner.

Om IFs høringsuttalelse

I fortsettelsen av det som er skrevet ovenfor, vil vi kort kommentere IFs høringsuttalelse:

Det er bemerkverdig når det i IFs notat står: „Det vi seier om dei ulike faga ved IF under punkt 1, er forankra i instituttet sin plan for fagdimensjonering, som vart handsama i instituttrådet 07.05.2008.“ Det er nok riktig at det første som står om tysk, er forankret i denne planen: „Vi er samde i at fransk og tysk kan tole ein reduksjon i talet på vitskaplege stillingar i åra framover.“ Men konklusjonen er altså en reduksjon med to for tysk sin del.

Ingen ting negativt sagt om russisk, men argumentasjonen for å la russisk beholde en stilling som blir ledig, eksemplifiserer det som står lengre oppe om at studiepoengproduksjon og publikasjonspoeng eksplisitt blir brukt for å belønne fag. Sitat fra instituttets innstilling: „På bakgrunn av resultata på undervisnings- og forskingssida bør russisk behalde stillinga etter Tatjana Altermark når ho går av seinare i år, i tillegg til det utlyste professoratet.“

Samtidig argumenteres det ikke for konklusjonen som sier at tysk skal få en samlet reduksjon med to professorstillinger innen 2012, selv om det i notatet under punktet *Fransk og tysk* også står: „Her vi vil åtvare mot ein automatisk reduksjon når ei stilling vert ledig.“ Dette kan ikke oppfattes annerledes enn at tyskfaget straffes for lav studiepoengproduksjon og få publikasjonspoeng.

Om arbeidsgruppens rapport

Om Kap II Kvantitative data

Om de kvantitative dataene kan det sies mye, og helt i starten vil vi etterlyse det logiske grunnlaget for å regne studiepoengproduksjon per fast ansatt når publikasjonspoeng regnes for alle som er oppført med tilknytning til et fag i *Frida*, altså f.eks. emeriti, stipendiater og ansatte på prosjekter i rene forskerstillinger.

a. Utdanning

i Studiepoeng per årsverk

På s. 7 står det at arbeidsgruppen „har valgt å benytte studiepoengproduksjon uten vekting og uten å ta hensyn til studiekategori“ og at den heller ikke har „behandlet studiepoeng i ferdighetsfag annerledes enn i de mer teoretiske fagene“. Dette gjør en sammenligning mellom fagene av studiepoeng per årsverk tilnærmet meningsløs. Svært mange av emnene på flere av fagene som skårer høyt på statistikken over „Studiepoeng per fast innrapporterte undervisningsårsverk“, er 100-emner som i emnebeskrivelsene oppgir å ha 10-15 dobbeltimer undervisning, ingen obligatoriske arbeidskrav og en skriftlig eksamen som eneste vurderingsform (jf. emnebeskrivelsene i Studentportalen). Det er *nærliggende* å anta at det kreves mindre ressurser for å drive slike emner enn – f.eks. – emnene på 100-nivå i tysk. I forhold til fagdimensjonering bør det derfor være av betydning at én ansatt på ett av disse (ikke nevnte) fagene i teorien kan drive 100-nivå og 200-nivå på egen hånd høst og vår, mens én ansatt på f.eks. tysk kan drive ett 100-emne per semester.

ii Masternivå

På s. 8 står det at på masternivå har gruppen „brukt søkertall, opptakstall, kandidattall og gjennomføringsprosent på normert tid [...] som nøkkeltall“. Her er det nærliggende å spørre:

Som nøkkeltall for hva og hvorfor? Det framstår som svært overflødig å bruke gjennomføringsprosent på normert tid som måltall for noe som helst når det i dagens system er vedtatt (fakultetsstyret 05.06.07!) at alle masterstudenter *skal* gjennomføre på normert tid for å unngå å stryke.

Hvis **søkertall og opptakstall** skal ha noen betydning for noe som helst, burde man også undersøke hvor mange av de opptatte som faktisk møtte opp og begynte på studiene. Et eksempel: For tysks vedkommende står det at 14 søkte og at 4 ble tatt opp? Hva sier dette noe om?

Og videre: Av de 4 som ble tatt opp, var det bare 2 som møtte opp (disse er fortsatt aktive studenter). Dvs., antall „som starter utdanningen“ (s. 9) er ikke det samme som antall „tatt opp på program“ (tabellen s. 10).

Om **gjennomføringsprosent på normert tid** brukes det på s. 9 en uvanlig logikk. Arbeidsgruppen skriver: „Det er flere som starter enn som fullfører et masterstudium. Arbeidsgruppen har derfor valgt å gjengi gjennomføringsprosent på normert tid for opptakskullene 2005-2007 både i forhold til antall som starter utdanningen og antall som fullfører.“ Hva dette *derfor* er motivert av, er det vanskelig å få øye på, og det er også vanskelig å skjønne hva „gjennomføringsprosent på normert tid ift. antall fullførte grader“ skal si noe om.

b. Forskning og forskerutdanning

Arbeidsgruppen skriver at den har „endt opp med“ å bruke publikasjonspoeng for de siste årene. Her hadde det vært nyttig med opplysninger om hvilke alternativer som har vært vurdert.

Det er oppsiktsvekkende at telletidspunktet er oktober 2009 når man vet at fristen for registrering av publikasjoner i Frida er i februar. Særlig merkelig framstår dette når det på s. 19 under Samlet vurdering av fagene snakkes om et registreringstidspunkt „i februar 2010“. I en note på s. 11 står det riktignok at tallene for 2009 ikke er endelige: Når kommer de endelige tallene, og kommer de til å spille en rolle?

Kap IV Samlet vurdering av fagene

Det er god grunn til å reagere på noe av språkbruken i denne delen av rapporten: Dette gjelder først og fremst adjektivet *dårlig* som går igjen flere steder og først brukes på s. 22 i omtalen av fransk: „Gjennomføringen på normert tid er blant de dårligste ved fakultetet“. Hvorfor bruke et slikt uttrykk om en gjennomføring som ikke engang er skikkelig tallfestet. Ser vi på tabellen s. 8f., framgår det at det 2005-2007 ble tatt opp 10 studenter på master i fransk (2005: 1, 2006: 2, 2007: 7), og man vet ikke hvor mange av disse som faktisk begynte. Denne språkbruken fortsetter også i omtalen av andre fag, bl.a. tysk.

Oppsummering

- De ansatte på tysk er svært kritiske til kriteriene for anbefalingen om å redusere fagtilbudet med to stillinger. Reduksjonen vil i praksis forverre den onde sirkelen ved at tilbudet til studentene blir dårligere og studiene enda mindre attraktive, særlig også i internasjonal sammenheng for utvekslingsstudenter og i forbindelse med samarbeidsprogrammer hvor vi må melde pass. Forskningskapasiteten svekkes ytterligere ved at 2 professorstillinger inndras. Å styrke publiseringssiden blir dermed vanskelig, og litteratursiden vil stå med en professor og en amanuensis for å dekke hele fagområdet og alle fagtrinn fra grunnstudiet til PhD-nivå, mens velkvalifiserte kandidater som ville kunne styrke forskningssiden, går arbeidsledige.

- Tyskfaget er derfor mot å nedbemanne med to professorstillinger innen 2012 og mener at de to aktuelle stillingene må erstattes for å være føre var med henblikk på de to neste avgangene *senest* i 2014 og 2015.
- På punktet som involverer de store *inntjeningsmulighetene*, studiepoeng-produksjonen, har mye vært gjort for å tiltrekke seg studenter.

Fråsegn frå dei mellombels tilsette (gruppe B)

Som det står i rapporten vil fagdimensjoneringsarbeidet gi ”fakultetsstyret og fakultetets ledelse en ramme for 1) å utarbeide langsiktige prioriteringer innen forskning og utdanning og 2) å utarbeide en plan for langsiktig oppfølging av prioriteringene”.

Studie- og publikasjonspoeng er begge målbare tall, men vi ser flere farer ved å basere *langsiktige* prioriteringer innen forsknings- og undervisningsaktiviteten ved fakultetet kun på disse tallene. Ved å legge for stor tyngde på trender i studentmassene vil man på et tidspunkt havne i en situasjon hvor undervisningsressursene er skeivfordelt innad på instituttene. Før rapporten legges til grunn for viktige og langsiktige prioriteringer som kommer til å berøre alle fagene ved fakultetet, burde det gjøres en evaluering av det reelle behovet for undervisningskrefter for de enkelte fagene som ikke kun baseres på antall studiepoeng produsert de siste 4 år. Det er også svært betenkelig å basere antallet vitenskapelig ansatte på publikasjonspoengsproduksjon de siste fire årene. Slike tall sett i isolasjon vil nødvendigvis være unyanserte og fire år er et for lite grunnlag for så viktige beslutninger som fakultetet, og instituttene, står overfor. Man må i vurderingen av de ulike fagenes *resultater* også trekke inn faktorer som internasjonalt samarbeid og forskermobilitet. “Synligheten” i internasjonale fora, gjennom for eksempel tidsskriftsredaksjoner, komiteer av ulike slag, gjesteprofessorater, forskningsgrupper, er en vanskelig målbar størrelse, men kanskje det som forteller mest om fagmiljøenes bidrag til å gjøre UiB til et “internasjonalt synlig forskningsuniversitet”, slik intensjonen er fra UiB sentralt.

Mye av undervisningen ved IF gis av lærere i midlertidige stillinger. Dette er problematisk av ulike grunner. Universitetet skal tilby forskningsbasert undervisning, og dette krever da naturligvis stillinger med både undervisning og forskning. Det ble også under diskusjonen i gruppe B rettet kritikk av universitetet som arbeidsgiver i forbindelse med bruken av midlertidige ansatte som ofte har semesterbaserte/årsbaserte kontrakter. Dette kan også medføre til lite kontinuitet i faget. Bruken av midlertidige ansatte i undervisningsstillinger fører med seg andre dilemma. Siden personer som har vært midlertidig ansatt i en lang periode har fortrinnsrett til vikariat og til utlyste stillinger dersom de ellers er kvalifiserte, er utstrakt bruk av midlertidige stillinger med på å begrense mulighetene for ansettelse for dem som er i ferd med eller som allerede har fullført phd-graden (og følgene av dette kan bli mindre motivasjon blant kandidatene, mindre troverdighet til universitetet som arbeidsgiver

og til phd-utdanningen i sin helhet). Det er et stort problem om de ytterst få nye vitenskapelige stillinger som vil bli lyst ut de neste 3-6 årene *ikke* kan rekruttere fra gruppen av forskningstalenter, både nasjonalt og internasjonalt, men blir besatt på basis av fagforeningenes personalkrav. De midlertidig ansatte i vitenskapelige stillinger ber fakultetet være oppmerksom på dette problemet og ta hensyn til det i utlysningene. Samtidig har UiB som arbeidsgiver forpliktelser overfor personer som har arbeidet på kontrakter i mange år, og dette må også tas hensyn til, uten at det går ut over antall vitenskapelige stillinger som lyses ut i fri konkurranse.

Under møtet ble det også pekt på en farlig utvikling Det humanistiske fakultet kan stå overfor: det er forståelig at antallet på faste vitenskapelige stillinger må ned, men dette vil også kunne føre til mer utstrakt bruk av midlertidige stillinger for å dekke undervisningsbehovet ved de enkelte fagene. Arbeidsgruppen bak rapporten bruker produksjonen av forskningspoeng som grunnlag for sine analyser, men det er vel gitt at flere midlertidige ansettelse vil føre til mindre forskning som så igjen vil følges av et mindre synlig UiB både nasjonalt og internasjonalt og derav færre eksterne forskningsmidler via prosjekter, nettverk ol.

Fråsegn frå dei administrativt tilsette (gruppe C)

Referat fra adm. møte 29.4.2010

Tilstede: Arve Kjell, Jan, Siri, Anne, Tove, Marit, Ingunn, Marie og Kristin

Fagdimensjonering ved HF

Jan gikk gjennom notatet fra instituttledelsen som Leiv Egil har sendt ut. Instituttrådet skal ha møte på onsdag og vil komme med en uttalelse.

Språk er både redskapsfag og kunnskapsfag, og trenger derfor mer ressurser for hvert produserte studiepoeng enn for eksempel historie. Dette gjelder særlig for fagene uten (særlige) forkunnskaper som arabisk, japansk og russisk (kinesisk). Mer bruk av lektorstillinger med større undervisningsbyrde?

Arbeidstidsregnskapet kan forhindre faglig arbeid (utenom faste undervisningsoppgaver) – alle teller enkelttimer.

Likevel, timetallet ligger stabilt for de aller fleste av de ansatte, noen enkeltpersoner drar opp den gjennomsnittlige plusstiden. Dette er plusstid som til dels er samlet opp fra lang tid tilbake (før IF). I tillegg regnes ikke forskningsterminer inn. Endring av faktorer? Nye faktorer ble vedtatt i Fakultetsstyret i mars 2008.

Hvilke fag bør trekkes fram?

Japansk, bør bygges ut. Gjelder også kinesisk på sikt, men det vil kreve mer ressurser. Dimensjonering av administrasjonen.

Rekruttering: Fagene må gjøre seg mer synlige med tanke på å rekruttere nye studenter, hvorfor lære seg språk? Informasjon som rettes mot studierådgivere i den videregående skolen. Forslag til åpen IF-dag for rådgivere, kanskje også klasser på sikt. Siri jobber videre med denne idéen.

I søkerteksten til språkfag stod det i år at søkerne måtte ha "svært gode kunnskaper" i språket. Dette kan skremme vekk potensielle søkere og "svært" bør tas bort til neste år.

(utdrag fra referatet fra administrasjonsmøtet 29.4.2010)